

Edmund White

PALACE DAYS

– részletek –

MIELŐTT Ned elutazott volna Bostonba, hogy meglátogassa a szüleit, így szólt Markhoz: „Remélem, nem követek el hibát. Még soha nem hagytalak magadra. Peters, el fogsz hagyni, ugye? Tudom, hogy elhagysz, hisz már unsz engem.” Mark még aznap éjszaka farmert húzott, és portyára indult azon a Piazzetta és Harry’s között húzódó sötét útszakaszon, amelyről a Lagunán át a San Giorgio Maggiore kivilágított homlokzatára lehet látni. Egy férfit pillantott meg, aki káprázatos mosollyal az arcán hajolt a korlát fölé. Mark megszólította.

„Te egészen biztosan amerikai vagy.” – válaszolta a férfi.

„Honnan tudod?”

„Egyszerűen lerí rólad – olyan kedvesen.”

„Tulajdonképpen amerikai vagyok,” – felelte Mark megsemmisülten – „de Párizsban élek. Most néhány barátommal együtt egy egészen különleges palotában vagyok, ahol Henry James és John Singer Sargent lakott – igazi amerikai hely. Akarod látni?”

Lépteik alatt visszhangzott az utca, ahogy elhaladtak a város legcsúnyább temploma, a San Moise mellett. „Tulajdonképpen ki volt Szent Mózes?” – kérdezte Mark.

Új barátja Hajo néven mutatkozott be, és azt mondta, német. Megemlítette, hogy a válsághelyzet miatt nagyon óvatos lett, és Mark, aki afféle meleg vezérnek állította be magát, azt hazudta, hogy ő is régóta körültekintő. Marknak állandóan kövérsége járt a fejében, és azon morfondírozott, hogy a szőke, karcsú, kasmír blézeres Hajonak semmi oka nincs rá, hogy megkívánjon egy olyan fickót, mint ő. Persze be kellett ismernie, hogy ugyanitt az előző éjszaka felszedett egy helyes spanyol srácot.

Világosságot gyűjtöttek az udvaron, elsétáltak az elhagyatott *feltre* mellett (a gondola teteje, amit esős időben felhúznak), és a külső kőlépcsőn indultak felfelé a *piano nobile*-ba, onnan a belső lépcsőn az emeletre, ahol Joshua lakott. Bezárták a könyvtár festett faajtáját, és keverték egy italt maguknak. A rádióban valami régi vonós concerto ment, és valahányszor elhaladt egy *vaporetto*, hallani lehetett, amint a zsilipkapu lépcsőjének verődnek a hullámok odalent.

Alighogy Mark Hajo egészségére emelte a poharát, a tudomány Petrarca meg Aretino kötetet tartó múzsáinak művi paradicsoma alatt, Hajo a kőpadlóra tette sajátját, és megcsókolta. Mark arra gondolt, vajon be lehet-e csípni úgy, ha más szájából issza a whiskyt, aztán az jutott eszébe, hogy életében vajon hányszor fogja még egy vonzó ismeretlen így megcsókolni, igazi szenvedéllyel, aztán az, hogy meddig élhet még, és hogy miért pont őt választotta ez a fickó. Még az is megfordult a fejében, hogy Hajo egy gigolo, akit Joshua bérelt fel, hogy felvidítsa.

Az ágyban megpróbálták élve felfalni egymást, annyira ki voltak éhezve a szerelemre. Közelről Mark felfedezte, hogy Hajo maga is negyven körül jár, és ez megnyugtatta. Mindenki úgy gondolta, hogy csak a fiatal fiúkra utazik, de csak véletlenül alakult mindig így. A kölykök elérhetőek voltak, alkalmazkodók, mindig készek arra, hogy fogják a cókókjukat és eltűnjenek. Egy magakorabeli felnőtt magával hozta az összes barátját, szokását, gátlásait.

Úgy tűnt, Hajonak tetszik Mark teste. Másnap Mark megmutatta Hajonak kedvenc velencei festményeit. Noha összevissza keverte a neveket és a századokat, Hajo elnevezte „Mackó Professzor”-nak.

Mark megsértődött: „Nem úgy hangzik ez, mint Jerry Lewis, a Dilis Professzor?”

„Nem, Mark. Te olyan művelt vagy, a tested pedig... úgy nézel ki, mint egy szertetreméltó mackó, vagyis Mackó Professzor, de a professzor talán jobban cseng németül.”

„Talán. Amerikában senki sem akar professzor lenni.”

Amíg Ned a fiatalságot adta vissza Marknak, a régi charlottesville-i napok boldosságával és édességével, addig Hajo a középkorúságot jelentette, de nem az angol kifejezésben rejlő komorságot, hanem a francia szóban megbújó érettséget, un *homme d'un certain âge*.

Hajo egy sarokszobában lakott a Gritti palotában, amit „az Elizabeth Tailor lakosztálynak” hívtak, mert egyszer, évekkel ezelőtt a színésznő Richard Burtonnal ott töltötte az éjszakát. Mint a legtöbb német, ő is folyékonyan beszélt angolul, de kiválóan tudott franciául és olaszul is. Izlésesen öltözködött, nem azokat a sötét öltönyöket hordta, amiket a franciák kedveltek, mondván, hogy a józanság diszkrét, a diszkréción pedig elegáns. Világos Armani zakót viselt farmerrel, régimódi selyem nyakkendőt egyedi inggel, hosszú szárú bakancsot, amely olyan rafináltan volt befűzve, hogy már-már perverzióknak számított. Dandy léteére megnyerően ellenállt a kísértésnek, hogy ruhákról beszéljen, sőt elpirult, amikor Mark betört a hálószobájába, és meglepetésében felkiáltott.

Hosszú éveken keresztül Mark tervezte meg az estét, rendelte az ételt, fizette a számlákat, gyűjtötte a cigarettákat, érdeklődött, most azonban úgy érezte, sokkal több figyelemmel halmozzák el, mint amennyit ő valaha is bárkinek szentelt. Hajo kitüntető érdeklődése Joshuát is azonnal levette a lábáról.

Hajo producer volt, a fesztiválra érkezett Velencébe. Míg mások a Lidon, az Excelsiorban vettek ki szobát, a vetítések és a buli tőszomszédságában, Hajo jobban szeretett távolabb, a városban lakni.

Minél közelebb került Hajohoz, annál bonyolultabbanak találta, így letett róla, hogy szóba hozza új barátját az otthoniak előtt. Nem mintha Hajo belső konfliktusokkal küszködött volna. Egy darabból volt kifaragva, ám furcsa, új kontúrokkal. Szocialistának vallotta magát, ugyanakkor előkelő társadalmi ranggal büszkélkedhetett. Politikai álláspontját 1968-ból merítette, abból az évből, melyet egy amerikai aligha szemelhetett volna ki erre a célra, ám nyomot hagyott minden európain, aki abban az időben volt fiatal, miközben a világi dolgok iránti érdeklődését, mely egyre kevésbé hagyta nyugodni, úgy próbálta megfékezni, mint a kábítószer veszélyes, ám izgalmas élvezetét. Az újságokban gyakran felbukkant a képe, egy ifjú sztárjelölt mellett, vagy egy herceg oldalán lehetett látni sielés közben, mégis folyton azt hangoztatta, hogy Gstaadban inkább korán ágybábújik és olvas, vagy helikopterrel száll a vadcsapások fölé (‘Így megnézheted a lefelé ereszkedő vadállatokat, a szokásos Muffies és Babs helyett’).

Mark ráébredt, hogy Hajo voltaképpen olyan, akárcsak az európai mozi biznissz. Februárban, a csikorgó hidegben a Berliini Filmfesztivált előzőnlötték a mosdatlan, hosszú hajú, ötvenes hippik, akik azért törtek át a havon, hogy balos, leszbikus nézeteiket rákényszerítsék a filmekre, májusban pedig ott volt a Cannes-i Fesztivál az erminbe öltözött sztárokkal, a Mercédesekben várakozó sofőrökkel, a napozó szépségekkel, akik bikini bemutatót tartottak a fényképeseknek a tengerparton. Hajo maga az ellentmondások megtestesülése volt úgy, hogy nem remélt kedvességet és gyengédséget talált a nemzetközi hoszteszeknél, és csillogást az ex-maoistáknál, akik forradalmi politikában utaztak sörért és keserűségért. Úgy tűnt, Hajo mindenkit kedvel. Amint Mark megemlített egy nevet, széles mosoly ült ki az arcára: „Ő fergeteges! Fantasztikus nő!” vagy „Hát nem megnyerő egy alak? Mondd meg neki, hogy üdvözlöm!”

Párizsi barátai között Mark megszokta, hogy állandóan zsörtölődjék, Hajo mellett azonban minden remek volt. Imádta a filmeket, csaknem minden új politikai és művészeti fejlemény érdekelte, eszébe sem jutott, hogy kisvártatva elrepüljön Marseilles-be egy új balett előadásra vagy egy divatbemutatóra Milánóba. Évek óta bérelt egy házat East Hamptonban, és azzal büszkélkedett, milyen sokat tud Amerikáról. Egyetlen nagyzoalási hóbortja az volt, hogy megjátszotta, már órák óta próbál elérni valakit telefonon. Amikor a hívott fél felvette a kagylót, ha az első próbálkozásra is, Hajo megkönnyebbülten felkiáltott: „Végre!”

A régi filmek Amerikáját is szerette – a westernfilmeket, Liza Minelli musicaljeit, az ötvenes évek burleszkjeit, Hitchcock filmjeit – de meg volt győződve róla, hogy a legújabb, szuperköltéségettel készült gyerekes, tudományos-fantasztikus fércfilmek az egész filmszakmára nézve veszélyt jelentenek. Egy cowboy képét látva előfordult, hogy könnyek szöktek a szemébe, máskor egészen nyogodtan csak annyit mondott: „Szerencsés vagy, hogy Európában élsz, Mark. Amerikában az élet elviselhetetlen. A ruhák, a bűnözés de főként az étel.”

Szemben Mark párizsi ismerőseivel, akik utálták, amit csináltak, Hajo szerette a munkáját. Mint egy amerikai, úgy zsémbelt, hogy mennyit dolgozik, még az órák hosszát és a munkával járó fáradságot is felnagyította. Sőt teljesen alaptalanul úgy vélte, a tétlen Mark kimerítő erőfeszítéseket tesz munkája érdekében. („Szegény Mark, minden percedet a velencei turista allűrök tanulmányozásának szenteled – jól mondom: *allűr*?”) Marknak azonban úgy tűnt, Hajo munkája semmiben sem különbözik az övétől, vagyis lányokkal csókolózni és szalagokat átvágni, egyszóval „reprezentálni”.

Szemben az amerikai üzletemberekkel, Hajo nagyra becsülte a művészetet. Berlinben kövér hölgyekkel együtt öltött sárcipőt a zord, modern operában, hogy meghallgassa a *Lulu* fülsértő taktusait. Grünwaldi háza falát a legújabb német expresszionista festmények borították, sőt egyszer, a pillanat hevében felkérték, öntözze szét egy vadnyúl vérével egy lábatlan, darabokra szabdalt Steinway-en, és az egyik éjszaka büntudattal a hangjában vallotta meg Marknak az ágyban, hogy olyan elfoglalt volt azon a héten, hogy egy házinyúl vérével locsolta szét, amit a hentesnél vett („Könyörgöm, ne árulj el senkinek – már a címe is Vadnyúl!”). Mark megtudta, hogy Hajo egészen a múlt júniusig hűséges volt előző szeretőjéhez, amikor az egy „hamis” osztrák báró kedvéért elhagyta („Ausztriában tiltja a törvény a nemesi címek használatát, pénzbírságra ítélnétek, ha ráíratod a névjegykártyádra, hogy báró.”)

*

A SZERELEM villámcsapásként érte Markot. Órákig válogatta a képeslapokat, és hatot-hetet is elküldött egy nap Berlinbe. Vásárolt egy könyvet Németország történetéről, és addig olvasgatta, míg teljesen össze nem zavarodott. Egész nap a konditermével szomszédos német nyelvű könyvesbolt mellett lófrált, és már azon morfondírozott, hogy vesz egy franciák számára készült német kezdő nyelvtankönyvet, mire végre észhez tért. Fogykúrába kezdett és rendszeresen tornázott, hogy három hét múlva, első berlini látogatásán meglepje Hajot.

Még soha nem volt hű senkihez. Valójában mindig ellenezte a hűséget, barbár szokásnak tartotta, mely csak a nők körülmetéléséhez fogható. Most megváltozott a véleménye, hiszen minden energiáját és vágyát egy személyre összpontosíthatta, ahogyan Hajo szerelmének is ő volt a kizárólagos tárgya. Kevésbé rettegett vetélytársak felbukkanásától, mint azelőtt. Olyannyira megbízott Hajóban, hogy már-már hihetetlennek tűnt, hogy valaha is megbízott másban.

Amikor az erre az alkalomra vásárolt új ruhában, kezében a Hermès-féle disznóbőr táskával és Jean-Michel Frank képeskönyvével – Frank volt Hajo kedvenc tervezője – megérkezett Berlinbe, Hajo szájon csókolta, és sietősen a várakozó kocsihoz vezette. Együtt ültek, Hajo állandóan félbeszakította a mondatot, hátrahúzódt, hogy személyre vehesse Markot, és megjegyezze: „Milyen jó, hogy itt vagy!”

Mark annyira szerelmes volt, hogy nem volt erekcioja. Két napig szenvedett az impotenciától, míg elvörösödött arccal kifakadt: „Nem vagyok mindig ilyen tehetőtelen, csak azért van, mert te olyan fantasztikus vagy, és...”

„De Mark,” – felelte Hajo – „én észre sem vettem. Ne légy olyan komplikált, Mackó Professzor.”

Az ágyban Hajo gyerekesen karcsú volt és sima. Alvás közben fejét Mark mellén tartotta, de nyilvános helyeken a fópincérekkel, a jegyzetlappal, a taxisofőrökkel megjátszott komolysággal bánt kétsoros gombolású zakójában, túlméretezett ballonkabátjában, magas szárú bakancsában. Az ágyban arca megenyhült, álmosan odasimult Markhoz, de kint a feszültségteli, hitvány, modern Ku'dammon sápadtnak, fáradtnak és eltökéltnak látszott.

Úgy tűnt, tetszik neki Mark ereje, robosztus alakja, ahogy a fiúgyereknek tetszik az apja, de a vacsoránál a Paris bárban maga is atyáskodóvá vált, tanácsokkal látta el Markot a megbiztosítástól kezdve a fogykúraig. „Ne egyél sertéshúst estére!” – jelentette ki megbotránkozva. – „Már ebédre sem ajánlatos, de éjszakára semmiképpen. Ilyen erővel akár *kolbászt* is ehetnél!”

Mint a színház és a mozi világában oly sokan, Hajo is babonás volt az ételekkel kapcsolatban. Evés közben még vizet sem volt hajlandó inni, mert attól tartott, hogy a folyadék felhigítja az emésztő nedveit. Délig csak gyümölcsöt evett, hat után kizárólag zöldséget, de a kettőt soha sem együtt. Ám egy hónap múlva átváltott a sajtra, a krumplira és a spenótra. Megfázásra homeopátiás szereket és egy *salvia* nevű orvosságot szedett, sőt azzal dicsekedett, hogy negyven év alatt egyszer sem kapott penicilint.

Leginkább az lepte meg Markot, hogy Hajo milyen keveset tud a homoszexuális életéről. Évekig együtt élt egy nővel, aztán tíz évig egy férfival, és ez alatt az idő alatt csak kétszer volt meleg bárban és egyszer szaunában. Egyetlen barátja sem volt homokos, jóllehet minden jóbarátja tudta róla, hogy „homoszexuális”. A szót, hogy homoszexuális, a legcsekélyebb mellékes tartalom, leereszkedés vagy zavar nélkül ejtették ki.

„Ilyen az én szerencsém,” – mondta Mark – „pont egy olyan berlinit fogok ki, aki nem iszik sört, nem eszik kolbászt, még soha sem volt kabaréban, és nem hord *garter beltet*.”

Hajonak a háza volt a hobbija. Ezerkilencszázhuszas és harmincas francia bútorkkal és nyolcvanas évekbeli német festményekkel zsúfolta tele. Egy török nő járt takarítani hetente kétszer, de úgy ragyogott minden, hogy nem sok tennivalója akadt, csak Hajo ingeit kellett kivasalnia (Hajo elküldte, vegyen leckét vasalásból egy barátja bejárónőjével, egy spanyol nővel együtt, aki valamikor a bécsi spanyol nagykövet szolgálatában állt).

Markban a ház a selyem és a szögesdrót érzését keltette – a selymet a fakó Kilimek, a lecsiszolt körtefa és a halovány kárpit, a szögesdrótot a brutális festmények, a megégett, gyötrődő emberalakok, az elhagyott Ikarusz-szárny és az odafirkantott szavak jelentették. A rideg téli fény ködbe vonta a növényeket, melyek olyan zsúfoltan sorakoztak a télikertben, akárcsak a földalattira várakozó emberek. A méregdrága kazán hangtalanul égett.

Háza iránt érzett büszkeségből Hajo az érdekes, bohém filmeseket kedvelte, akik el voltak kötelezve Reagan, a nukleáris fegyverek és a közép-amerikai beavatkozás ellen, mindezt Mark furcsa politikai elutasításnak vélte. Még az anyjától tanulta, hogy vallásról és politikáról soha ne beszéljen, amiből Hajo „Zöldjei” arra a következtetésre jutottak, hogy Mark hozzájuk hasonlóan környezetvédő és halos.

Hajnal kettőkor vagy háromkor, amikor a részeg vendégek elindultak a sötét, csendes külvárosok felé, Hajo kitárta a francia ablakokat a hideg éjszakai levegő előtt, kiürítették a hamutartókat, beindították a mosogatógépet, és hirtelen, mint a madarak éneke, melyet a tavasz visszahoz a kertbe, helyreállt a nyugalomuk, „Helló” – mondta ilyenkor Mark.

„Helló” – válaszolta Hajo, ahogy visszatért kapcsolatuk bensőségessége. A hirtelen zaj és nevetés ellenére, ami ezekkel az estékkel járt, Hajo magányosnak tűnt, aki jobban szeret esténként a filmvilág híreiről olvasgatni, Puiforcat ezüstneműjét tisztogatni, vetítés előtt álló filmek videóját nézni, vagy a *Wolkenkratzer* művészeti magazin hasábjain között reprodukciókat nézegetni.

Az ágyban szenvedélyesek voltak, de elővigyázatosak – vadul csókolóztak, ám óvakodtak azoktól a nedvektől, melyek valaha az élet forrását jelentették, ám mostanára egy végzetes fertőzéstől kiszáradtak. Mark álmaiban Berlin Kelet-Németország szürke ellenségességétől körülvett csillogása és szabadossága lett veszélyeztetett, karanténba zárt boldogságuk emblémája.

Látogatása legutolsó estéjén Mark álmosan elnyújtózott, és azt mondta: „Előtted soha nem voltam hűséges senkihez.”

„Senkihez?”

„És nagyon élvezem a hűséget!” Belemosolygott a sötétbe. „Volt egy spanyol kölyök is, akivel Velencében találkoztam, éppen azelőtt, hogy... hmm... írt nekem a kölyök, de én túlságosan büszke voltam ahhoz, hogy válaszoljak neki, és megmondtam, hogy kitarok egy berlini fickó mellett, és ...” mormolta a mellette lévő párna lélegzetvisszafojtott csendjébe. „Még soha nem égettem fel hidat a hátam mögött, vagy utasítottam vissza a szex legcsekélyebb lehetőségét, olyan furcsa ez nekem...”

Hajo nem válaszolt.

Végül Mark kérdezte meg: „Valami baj van?”

„Úgy érted, hogy most, a pestis idején te nem is válogatod meg, hogy kivel szeretkezel?”

„Amióta veled találkoztam, senkivel.”

„És előtte? Párizsban és Velencében?”

Most Markon volt a hallgatás sora. Hajo kiment a konyhába. Öt perc múlva jött vissza, kezében egy pohárral, mely a nyári országút illatára emlékeztetett.

„Mit iszol?”

„Kamillateát. Mark, te hazudtál nekem. Azt mondtad, hogy meleg vezér voltál. Azt mondtad, már régóta vigyázol az egészségedre. Most már értem, egy spanyollal voltál aznap éjjel, mielőtt találkoztunk – ezért volt a mellbimbód olyan érzékeny, de ki tudja.”

Marknak úgy tűnt, hogy az „egészség” új szó a féltékenységre.

Hajo egyre több óvintézkedést tett, amikor szeretkeztek. Amikor Mark összehasonlította szeretkezéseiket saját hetvenes évekbeli szeretkezéseivel (bórszíjakban öntudatlanságba zuhantan, az elsülések szagával combja ondóban úszott), be kellett vallania magának, milyen szelíd pornó jelenet lenne az ő szeretkezésükből. Mégsem vágyott már arra, hogy szexsztár legyen, sőt megdöbbenést színlelt, amikor olyan dolgokról hallott, amiket ő annak idején legalább hetente egyszer megtett. Hajoval úgy érezte magát, mint egy karmester, aki keze egyetlen mozdulatával felébreszti a fúvósok harsogását, és egy szemhunyással csendre inti a vonósokat. De abban a pillanatban vége volt: Hajo nem kért többé a nedveikből, kiszaladt, hogy lemossa egy speciális sebészeti szapannal. Ebédnél nem volt hajlandó Mark kanalából megkóstolni az ételt, elhúzódt az ajkai érintése elől, mintha Mark jégből lett volna, mely éget.

Ha Mark be is látta, hogy Hajo elővigyázatossága teljesen jogos, bántotta, hogy olyasvalakihez hűséges, aki megcsókolni sem meri.

*

AKKOR tavasszal minden hónapban egy hetet töltöttek együtt. Hajo két berlini barátja is megbetegedett, az egyik tüdőgyulladást kapott, a másik agyvelőgyulladást. Mark amerikai barátai egymás után haltak meg, és az ő kilátásai sem sok jóval kecsegtettek. Amikor egy hétre hazautazott New Yorkba, nem volt hol laknia, mert kiadta a lakását. Joshuánál szállt meg. Jól érezték magukat, de Marknak rá kellett döbbennie, hogy nem tud lépést tartani az otthoniakkal, és a barátai sem számítanak már rá. Persze örömmel látták, és jóformán azonnal helyet szorítottak neki, ám minthogy elment Amerikából, nem számított többé szövetségesnek, ottaninak, sőt egyáltalán nem számított.

Az utcákon kevesebb homoszexuálist lehetett látni, de lehet, hogy csak kevésbé voltak feltűnőek. Leborotválták a bajuszukat, meghíztak, és visszánővesztették a fülukekre a hajukat. Az Upper West Side-on nyílt tíz új nyenc-üzlet, két homokos bár pedig bezárt. Fialat, hangos, gazdag és magabiztos heteroszexuálisok özönlöttek el a Central Park nyugati részét, téli nap barnította bőrük felett rikító lábmelegítőt és rózsaszínű tormanadrágot viseltek.

George Balanchine meghalt, ám társulata ugyanolyan tökéletesen adta elő balettjeit, mint azelőtt, de most, hogy Mark tudta, nem lesz több új előadás, minden

előadás egy *patrimoine*, egy örökség részének tűnt számára – *patrimoine*, ahogy a franciák mondják: szomorú, fellengzős szó. A hattyúk mind ismerték Mr B-t, még a fiatalok is, öreg kezével magasabbra emelte lábakat, vagy szelíd ellipszisbe hajlította a nyújtott karok által formált merev kört. Hamarosan új csapatok jönnek majd, tizenhétévesek, a régi fegyelem és pontosság fellazul, feledésbe merül. Most, hogy Párizsban élt, Mark nem hitt többé a haladásban. A Les Halles-i új épületek játékos tákolmányosságát látva, örömmel töltötte el a gondolat, hogy Párizs még jobb korokban épült.

Párizsban sem érezte magát otthon. Alig értette a taxisofőr dünnyögős, montmartre-i szlengjét. A dollár napról napra esett, és Marknak már amúgy sem volt túl sok pénze. Neddel rászoktak arra, hogy maguk vasalják az ingeiket, kiárusításokról öltözködjének, nem jártak étterembe, tengerentúli hívásaikat néhány percre korlátozták.

Mindketten várták a halált. „Remélem, én leszek az első.” – mondta Ned – „Még van egy kis elintéznivalóm, mielőtt beadom a kulcsot.” Mark övsömört kapott. A solar plexusát borító foltok láttán pánikba esett. „Édes jó Istenem! Még nem akarok meghalni.” – kiáltotta bele a tükörbe. Még azon a héten, amikor az orvos megmondta, mi a baja, olvasta valahol, hogy az övsömör ötven év alatt megbízható „nyomjelző betegség”, a vésszesen legyengült immunrendszer biztos jele. A betegség miatt Mark reggeltől estig aludt. Úgy érezte, agyonnyomják a nehéz, nyirkos paplanok. A tévé-nézés volt az egyetlen szórakozása, de az idegen nyelv idegesíttette. Még a gondolatát sem álhatta, hogy idegen országban legyen beteg.

Felgyógyult. Májusban elutazott Hajóhoz Berlinbe, és együtt mentek el a kórházba vérvizsgálatra. Hajo nem tárgyalt, jóllehet Mark figyelmeztette: „Úgyis tudod, mi lesz a vége. Te negatív leszel, én pozitív, és szakítunk. Ilyen egyszerű az egész.” Hajo biztos volt benne, hogy mindketten negatívak lesznek.

Akkoriban a vérmintát még Amerikába küldték elemzésre. Egy hónapot kellett várniuk az eredményre. Az orvos különböző szereket adott nekik, és egy multitesztet is elvégzett rajtuk: nyolc különféle kórokozóval oltotta be őket. Azon az elven működött, hogy ép immunrendszerrel valamennyire, de legalább ötre vagy hatra ellenállást kell kifejtenie a szervezetnek. Markon csak két piros folt jelent meg, Hajon mind a nyolc.

Az orvos nem volt hajlandó telefonon kiadni az eredményt, ragaszkodott a személyes találkozáshoz. Az utazás épp kapóra jött, mert Hajoval elhatározták, hogy egy hétre feltétlenül kiruccannak Bécsbe, mivel még egyikük sem járt Ausztriában.

Közben Mark ritkán gondolt a betegségre. Mintha mindez csak elegancia kérdése lenne, elhatározta, hogy bátran fog viselkedni, nem fog panaszkodni vagy szenvedni. Nagyon bátor lesz, akármilyen történik. Végül is afféle homokos vezér, akinek példát kell mutatnia. Virginiai felmenői is bátrak voltak. Egyébként sem ragaszkodott fogalkozással az élethez. Az élet szórakozás volt, de nem félt megválni tőle. Persze fogalma sem volt, hogyan fog viselkedni, ha a hosszú, fájdalmas valóság megviseli, lehet, hogy akkor elveszíti majd a bátorságát.

Könyörgött Nednek, legyen elővigyázatosabb.

*

MEGBESZÉLTÉK, ha megbetegszene, Indiába utaznak, és a Gangesz partján öngyilkosok lesznek. Ned ötlete volt: „Soha nem jártunk még Indiában, jó kaland lenne. Valami egészen szokatlant kellene tennünk. Egyébként ott mindent tudnak a halálról, és ismerik a hamvasztás összes csínját-bínját – ez a specialitásuk.”

Míg a franciák nyugodtan, ésszerűen reagáltak a kórra, a német meg az angol sajtó csak fokozta a hisztériát. Franciaországban az ember napokra megfélemlíthetett a betegségről, de a reakciók Bajorországban például az egészségügyminiszter a betegek karanténba zárását indítványozta, nem téve kivételt az egészséges hordozókkal sem. Mark attól tartott, hogy a vizsgálat eredményét nem fogják diszkréten kezelni, akármit ígért is a kórház.

A nap sugari táncot jártak a Győzelem aranyba vont Szellemé, a Siegesaule felett aznap, amikor a kórház felé tartottak a Tiergartenen keresztül. Piros és rózsaszínű tulipán ágyások szegélyezték Bismarck szobrát, aki egyik kezében kardot tartott, a másikat lepel alá rejtette, és úgy állt ott, mint egy méltóságteljes, megfáradt torrero. Mindketten gondosan felöltöztek, és Hajo nem dolgozott aznap.

Az utolsó pillanatban Hajo úgy döntött, nem kíváncsi az eredményre.

„Ne légy ostoba” – mondta Mark.

„Mire jó, ha megtudjuk?” – kérdezte Hajo. – „Félek. Ha pozitív leszek, kiborulok.” Nagyon tetszett neki ez a szó: „kiborulni”.

„Nézd,” – kezdte Mark – „mindig óvatosak voltunk, de én nagyon zülött életet éltem azelőtt. Én pozitív leszek, te negatív, fogadni mernék. De ezután is nagyon-nagyon elővigyázatosnak kell lennünk. Ha mind a ketten negatívnak bizonyulunk, úgy megbasszuk egymást mint a nyulak, és soha nem fogsz elhagyni, hozzám leszel láncolva egész életedre, te szerencsétlen fasz.

Az orvos, aki eredetileg a vizsgálatot végezte, szabadságon volt. Egy fiatalember helyettesítette, aki épp most tért vissza egy két hónapos tanulmányútról San Franciscóból, ahol megtanulta, hogyan kell elvégezni a vérvizsgálattal kapcsolatos laboratóriumi munkát – mondta csaknem tökéletes angolsággal. Ezután átfutotta a róluk készült jelentéseket, idegesen fészkelődött egy darabig, végül közölte Hajoval, hogy negatív, Markkal pedig, hogy pozitív. Még egy vérmintát vett Marktól, hogy a tévedésnek a gyanúja se merülhessen fel, másnap azonban megerősítette az előző diagnózist. „Nem tudjuk pontosan mit jelent az, hogy pozitív, de az a tapasztalatunk, hogy a pozitívnak legalább az egyharmada előbb-utóbb kifejleszti a szimptomákat, és ez az arány az idővel csak nő. Van, aki azt mondja, hogy az összes hordozó szimptomatikus lesz.” – mondta.

„Úgy érti, meghal?” – kérdezte Mark.

„Mindennap újabb és újabb gyógy módokat találnak” – válaszolta az orvos óriási zavarban, sőt talán bosszankodva, miközben Mark jelentését böngészte.

Aznap a Párizs bárban vacsoráztak, és Mark a bár tulajdonosaival, két tagbaszakadt, jóképű fickóval viccelődött, Hajo pedig Bécsről faggatta őket, mert odavalósiak voltak. Mark hirtelen rádöbbsent, hogy mindennek vége, a szerelmüknek, ennek a felnőtt, európai szerelemnek. Vacsora közben kövér arcát nézte a tükörben, és nem tudott szabadulni a gondolattól, hogy nem lesz többé, aki így szeresse – ilyen gyengéd, ilyen kedves, érett szerelimmel. Végtelenül sajnálta magát. Kiment a mosdóba, magára zárta az ajtót, és sírt. Később összeszedte magát, és visszament az asztalhoz. De aznap éjszaka a hatalmas lakkozott ágyban, egy felperzselt, izzó mező képe alatt Hajo azonnal a fal felé fordult. Először fordult elő, hogy alsónadrágot viselt, azelőtt

mindig meztelenül aludt. Apró horkantásai a tűz pattogásához meg a legkisebb Braun fűrészhangjához hasonlítottak. Marknak egyfolytában az járt a fejében, hogy vége a szerelmüknek, és elfogta a sírás. Lement a hallba, bezárkózott a fürdőszobába, hogy hangosan kisértse magát, de Hajo – aki Kuroszava *Ran* feliratú fekete pólójában és kitérdelt tornanadrágjában még karcsúbbnak látszott – utánament: „Mark, drágám! Gyere aludni! Minden rendbe fog jönni, szeretlek, semmi sem változott.” De Mark tudta, hogy amióta Hajo felvette a nadrágot, minden megváltozott.

Bécs forró volt, fülledt és kihalt. A Természtörténeti Múzeumban megnézték a dinoszaurusz-csontokat. Idény vége volt, az Operában a *Denevért* kizárólag japán turistacsoportoknak játszották, így az első felvonás után otthagyták. A Mozart-ház arra volt hivatva, hogy tanúsítsa, milyen roppant szegénységben élt a nagy zeneszerző, de Mark úgy taksálta, hogy havi négy ezer dollárba is belekerülne ma Manhattanben egy ilyen lakás.

Egy külvárosi strandon kötöttek ki. Mark rávette Hajot, fordítsa le, miről beszélgetnek a fiatalok mellettük. Hajo azt mondta, hogy a fiatalember, akinek piros gumiszalaggal van összefogva a haja, egy történetet mesél, amit ő ír, de az is lehet, hogy egy álmot. „Talán híres író lesz belőle” – vélte Mark, de közben arra gondolt, hogy az egész olyan, mint egy álom: a fák a távolban a nappal, mely mindent színt egybemos, a századfordulón épült gyógyfürdő, az úgyszólván meztelen idegenek körülöttük, akik mind ismerik a legjobb buszvonalakat, a legjobb hentest, és tudják, mikor ad kedvenc helyi énekesük legközelebb koncertet – egy egész élet, mely számára örökre elérhetetlen marad. „Vége” – dűnnyögte maga elé. Hajo tehetetlen volt. Marktól várta, hogy kezdeményezze a szakítást. Ahogy a villamos végigzötyögött a napfényben úszó, csaknem kihalt Ringen, a hőség talán a charlottesville-i nyári napokra emlékeztetett, igen, amikor végigkalauzolta egy vidéki rokonát Monticellon. Szertartásos pózban álltak Willie Lee-vel, krepp felöltőjük alatt patakozott róluk a verejték, miközben az idegenvezető bemutatta Jefferson „úr” emelőrendszerét, aminek a segítségével szimmetrikusan lehet nyitni a dupla ajtókat. Néhány jenki kölyök megunt a dolgot, és ott akarta hagyni a túrát, de a tömbmellű önkéntes, tökéletes Tidewater hanghordozással rájuk reccsent: „*Köszönöm*. Erre tessék. *Köszönöm*.” Azok a *köszönömök* engedelmeséget parancsoltak a fiúkra. A hely szertartásossága, a verejtékezés Bécs fullasztó hőségéhez hasonlított. Megálltak, hogy szemügyre vegyenek egy orosz emlékművet, melyen egyetlen német szó sem állt, kizárólag orosz nyelvű felirat. Mark egyre csak azt hajtogatta magában: „Vége”.

De nem volt vége. A hotelszobában Hajo a karjaiban feküdt. „Bocsáss meg nekem” – mondta. – „Olyan gyáva vagyok, és ez a német tisztaság-mánia.”

„Fenét,” – válaszolta Mark – „ez élet-halál kérdése, ne udvariaskodj. Miért kockáztatnád az életed?” Nagyon közel kerültek egymáshoz, talán mert az otthonuktól távol, egy szállodában voltak, melynek hetyke neve így hangzott: Magyarország királya.

A tévében egyfolytában csak az osztrák borbótrányról beszéltek, a borkereskedők fagyállót tettek a borba. Azon az éjszakán szeretkeztek: szerelmük testileg visszafogott volt, ám érzelmileg teljes. Mark először életében megértette, hogy az elővigyázatosság nem ellene irányul – ezt persze mindig is tudta, csak nem akarta elfogadni.

Két napra rá, hogy visszatért Párizsba, megtudta, hogy Joshuát tüdőgyulladással kórházba szállították. Bár az orvos úgy tett, mintha csak egyszerű bronchitisoról lenne szó, az igazság az volt, hogy a magas láztól Joshua elájult a lakásán, és egy barátja,

akivel a balettre ment volna, szólt a rendőrségnek, hogy törjék be az ajtót. Ugyanez a barát látta el hírekkel Markot, amíg Joshua jobban nem lett. A tüdőgyulladás, ahogy jött, úgy múlt el, de természetesen olyan jövött jósolt, amelyről Marknak a jenki himnusz egyik sora jutott az eszébe: „His terrible swift sword”.

Amikor beszámolt a hírről Nednek, nem bírta megállni, hogy ne mosolyogjon. Ned a karjaiban sírt. Csak néhány percre néztek szembe az igazsággal. Ned sietve elrohant a Sorbonne-ra, Mark pedig inget vasalt estére. Amikor a vasaló a nedves szövetet érintette, és felcsapott a gőz, az jutott az eszébe, hogy kevés dolog köti a világhoz. Talán ezért is hízott így meg, hogy nyomasztónak érezze magát. Úgy érezte a kör bezárult. Bizonyos szempontból boldog volt, hogy felhagyott azzal a szokásával, hogy naponta kétszer felhívja Joshuát, és hetente kétszer megnézzon vele egy balettet. Ha még mindig ilyen szoros lenne a kapcsolatuk, nem lenne képes lemondani róla.

Joshua – volt – Mark művelt barátja. Mark csak azért bocsátotta meg magának rossz neveltetését, felszínességét, mert ennek a megfontolt, finom embernek a szeretetét élvezte. Joshua szeretete bizonyította Mark értékét, de most Mark értéke megkopott. Mark nem sok franciát ismert, de nem hitte, hogy bármelyikük felérhetne Joshuával – az ő humorérzékével, játszi könnyedséggel viselt tudományos műveltségével, minden rosszindulattól mentes csipkelődéssel fűszerezett kedvességével. Aki olyan zárt, benfentes körben élt, mint Joshua, annak szüksége volt arra, hogy ki-panaszkodhassa magát, ő legalábbis mindig azt mondta, hogy egy kiadós panaszkodás felfrissíti a vérkeringését. Ki más lett volna képes egyensúlyban tartani ennyi különféle tulajdonságot – a velencei eleganciát, a tudósságot, a játékoságot, a balett iránti rajongást, a társadalom iránti elkötelezettséget.

Mark felhívta az anyját Virginiában, aki bár már a nyolcvanas éveit taposta, olyan jól tartotta magát, mint régen. Ritkán beszéltek személyes gondjaikról. Többször is találkozott Joshuával, és amikor Mark beszámolt neki Joshua állapotáról, azt válaszolta: „Túl fiatal vagy még ahhoz, hogy elveszítsd a barátaidat. Az én koromban szokás az ilyesmi, a szépreményű öregek között.”

„Magának biztos igaza van, anyám. Remélem, nem veszi túlságosan a szívére.”

Anyja elnevette magát. „Hogy a szívemre veszem-e? Olyan nyugodt vagyok, hogy egyenesen tréfálkozom.” Hirtelen elsötétült a hangja. „Ha megbetegszel, haza jössz Virginiába, és majd én ápollak, hallod?”

„Igen, anyám” – válaszolta Mark, de arra gondolt, inkább elzarándokol Indiába. Nem azért költözött északra a jenkik közé, aztán meg Párizsba, hogy otthon végezze Charlottesville-ben. Nem akarta, hogy apja baptista rokonsága sajnálja.

„Ellen kisasszon” – így szólították az anyját – mintha csak a gondolataiban olvasott volna, azt mondta: „Nem akarom, hogy megöld magad, ha megbetegszel. Soha nem bocsátanám meg neked. A mi családunk küzdeni szokott.”

„Igen, anyám” – felelte Mark, de az járt a fejében, hogy nem kér abból a megaláztatásból, hogy barátok között kelljen meghalnia, lássák amint elhagyja az ereje, kifordul saját magából, de idegenek között sem akarja lassan, magányosan befejezni. Inkább a Gangesz partján végez magával.

*

AUGUSZTUS végén Ned hazarepült az Államokba, hogy meglátogassa a szüleit. Mark az Orient Expresszel utazott Isztambulból Velencébe. Amikor hajnalban befutottak Velencébe, Mark a hatalmas, szögletes vonalú hajó felső fedélzetéről kémlelte a palotákat és a templomokat, és életében először magasabb volt, mint a Campanilla. Ez rossz érzést keltett benne, mert így még Velence arányai is önkényesnek tűntek.

Úgy döntött, kíváncsi, milyen hangnemet üt meg Joshua. Ha frivol akar lenni, hát legyen, ha a betegségről és a halálról akar beszélni, úgy is jó. Mark nagyon hálás volt, hogy Joshua a frivolságot választotta.

Ha utoljára is, de újra felvették régi szokásaikat. Az ablakuk alatt elhaladó forgalom zajára ébredtek, a morajlására, a dudák hangjára, a kiabálásra. A konyhából, ahol száz évvel ezelőtt John Singer Sargent műterme állt, kilátás nyílt az udvarra. Ültek, pirítóst rágsáltak, és az éppen készülő kávé bősztartását hallgatták. Aztán Joshua visszavonult a hűvösen impozáns könyvtár freskókkal díszített falai közé, az ablak előtt ült, melyet reggeli ragyogás keretezett, és az írógép billentyűit püfölte. Joshua a komolyzenei adóra állította a rádiót, és a vonósokra komponált testes darab bágyadt taktusai szobáról szobára szálltak a csillogó padló felett meg a párkánykoszorú rózsá- és nyersgyapjú színné gipszrétegei alatt.

Mark nyitott ajtónál szendergett az ágyán, a szellő elsodorta a délelőtti hőséget, és álmodozásba merülve hallotta Joshua távolról beszüremelő életjeleit, a rádiót és az írógépet. Arra gondolt, hogy ez a nyár pont olyan, mint az előzőek, csak annyiban más, hogy ez az utolsó nyár.

Szerette volna tudni, hogyan lehet ezeket a napokat úgy kiélvezni, hogy a kényszer ne tegye tönkre az örömet. De nem akarta drogokkal elkábítani magát, sem kimaradni abból, ami vele történik. Éppen most veszíti el legjobb barátját, azt az embert, aki tanúsíthatja az életét. Nem volt könnyű megtanulni élvezni az éppen eltűnő félben lévő régi boldogságot. Bizonyos fokig olyan volt, mint a szex. Ha ösztönösen a megszokásban ringatod magad, elszalasztod a lényegét, ám ha tudatosan biztatod magad, túl hamar elsülsz. Az, hogy értékelni lehessen ezeknek az utolsó hétköznapi pillanatoknak a ritmusát – becsben tartani őket anélkül, hogy elveszne hétköznapiságuk – az idő megélésének új formáját követelte.

Talán ez adta ezeknek a napoknak a varázsát. Ne idézte volna Joshua Wallace Stevens-t, a költőt, mert éppen róla írt: „Halál a szépség anyja”? Az örök, változatlan szépség ízetlen volna, magyarázta Joshua, épp a szépség hiányozna belőle – „dögunalmas” lenne.

A két bejárónő, anya és lánya, délben érkeztek, és nyomban nekiláttak a mosásnak és a *pavimenti* hosszas tisztogatásának. Jobban szerettek együtt dolgozni, mert így szóval tartották egymást. Joshua kedvelte őket, és állandóan apró ajándékokkal lepte meg őket – kávékiöntővel, régi írógéppel, velencei festők képeit bemutató albumokkal. Mark észrevette, hogy Joshua voltaképpen csendben szétosztogatja, amije van. Kettesben lecipeltek egy zsákot tele régi ruhákkal, és otthagyták a szemét mellett a *portonén* kívül.

Később a Campo Santo Stefano felé vették útjukat, hogy egyenek valamit. Joshua soványabbnak tetszett, az arca szürkének és petyhüdtnek látszott. Ő, akinek ezelőtt mindig nehezen ment az írás, most egyfolytában írt. Az írógép szünet nélkül kattogott. A strandon pletykáltak. Olykor új személyiséget öltöttek, amely a sajátjukon alapult, ám pajkosságba hajlóan eltorzítva. Hajóval Mark felnőtt volt, Neddel gyerek,

Joshuával pedig önmaguk fantáziaképei – azt játszották, hogy unatkozó velencei háziasszonyok („*carissimának*” szólították egymást) vagy a rongykereskedelem ravasz milánói királynői, ami a bennük lakozó két mélyen amerikai fickóból meglepett nevetést csalt elő.

A nappalok még ragyogóbbak, az éjszakák még ambrózia illatúbbak voltak, mint valaha. A Ca' Rezzonicoban még egyszer megnézték a *pulcinellos* obszcén bakugrásait, és lent, egy banális Canaletto mellett elhaladva Mark hirtelen ráébredt, hogy ezek a paloták már évszázadok óta itt állnak, és még századok múltán is itt lesznek. Csupán az emberek váltják egymást, megszámlálhatatlanul. Szerette volna megkérdezni Joshuától, hogy ez a velencei örökkévalóság vigasz vagy sértés rájuk nézve, de nem tudta eldönteni, hogyan tegye fel a kérdést.

Hajo minden nap felhívta Berlinből. „Úgy örülök, hogy újra emberek között vagy” – mondta. Beszámolt Marknak haldokló barátairól, Mark pedig elmondta, mi történt Joshuával. Amikor Hajo közölte, hogy mindkét barátja évekig szaunákba járt, Mark hevesen megjegyezte: „Sokat mondok, ha Joshua az elmúlt öt év során tízszer együtt volt valakivel. Ez nem a promiszkuitás jutalma, Hajo. Egyszerűen balszerencse.”

Mark tudta, hogy mindig barátok lesznek, de most, hogy a szexuális kötelék megszakadt közöttük, a feszültség egymáshoz láncolta őket. Mark azon gondolkozott, hogy lesz-e még valaha szexuális kalandban része. Ha találkozik valakivel, meg kell mondania, hogy pozitív. Régebben, olykor úgy képzelte, egy nő mellett köt majd ki, mint családapá, de a betegség aláásta ezt az ábrándot.

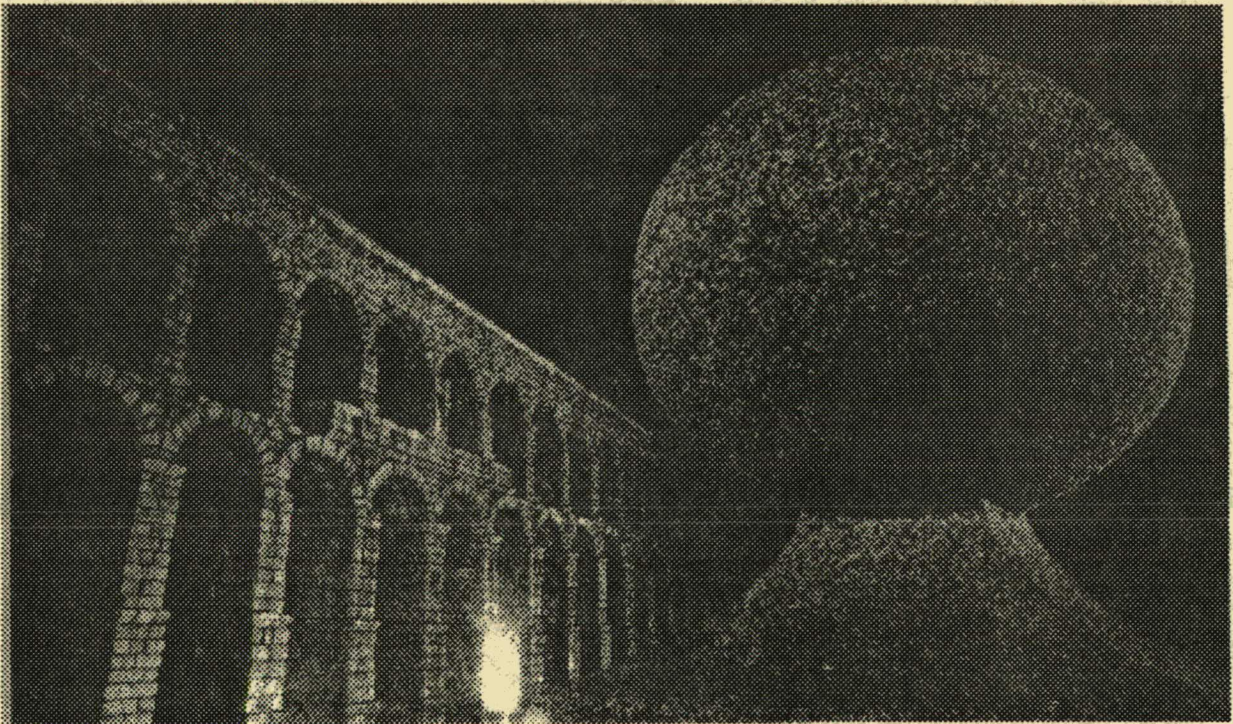
Noha nem olvasott újságot, egy nap a keze ügyébe akadt a Herald Tribune, mely arról számolt be, hogy India vérvizsgálati eredményhez szándékozik kötni a jövőben a turista vízumok kiadását. Lőttek az égő kikötő lépcsőn való elhamvasztásnak.

Hiányzott neki Ned.

A vitorlásverseny után Joshua úgy döntött, elutazik Velencéből. A „jövő nyárra” – mondta megfontoltan – félretett egy napernyőt, néhány könyvet és a strandfelszerelését. Csaknem mindenét elosztogatta, ennyi volt élete egyedüli záloga. Egy vizitaxi állt be az öbölbe, a könyvtár ablakai alá. A sofőr, egy napbarnította férfi, aki jólvasalt fehér egyenruhájában méltóságot sugárzott, félkézzel, állva kormányzott, kitolatott velük a Canale Grandéra. Egy uszály haladt el mellettük a vitorlásverseny nézőterének feltornyozott lelátóival. Egy utolsó pillantást vetettek a fából készült, új Accademia hídra, a vizet kortyoló fehér kőoroszlánokra a Guggenheimnél a mélyben, és fel a régi vámhivatal felett tündöklő napkorongra, mely még ilyen felhős napokon is teljes fényében ragyogott. Ahogy végleg eltávolodtak Velencétől, még egyszer búcsút vettek a palotájuktól, félénken egymásra mosolyogtak, és letörölték arcukról a könnyeket.

CATHEDRAL IN FLAMES

*Circle within Circle
And when that hour came
From words they passed to deeds
Spires, Spirals and Stones rise
'And in the distance
A cathedral in flames'
Given a chance to recover his breath
And exhaled
To the process one more
The youth squirmed
In a shower of gold
That etched on his skin the words:
(Paradise stands
In the shadows of Swords!)*
(COIL)

Ikko Narahara. Segovia, Ahol az idő megállt

TITAN ARCH

*Crown the dark animal
Black jackal crawling
Eternal returning
An and to the waiting*

*There are thrones underground
And monarchs upon them.
They walk serene
In spaces between.*

*And the head of the storm
Darkness is rising
In the Garden of Jaws.
His wounds are shining.*

*Angels take poisons
In rotting pavilions
Under shivering stars
The sickness is gilding.*
(COIL)

